

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії та суспільних наук
Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент: вбірковий
Форма здобуття освіти: _____

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань _____ 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність _____ 227 Терапія та реабілітація

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація _____ 227.01 Фізична терапія

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) «Фізична терапія, ерготерапія»

Першого бакалаврського рівня вищої освіти

Чотири роки навчання

Курс 1

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
філософії та суспільних наук

Протокол від
“27” серпня 2024 року №1

Завідувачка кафедри

(підпис)

К.І. Карпенко
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
природничо-наукової підготовки

Протокол від
“30” серпня 2024 року №1

Голова

(підпис)

М.С. Мирошніченко
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Карпенко Катерина Іванівна, завідувачка кафедри, доктор філософських наук, професор
2. Дейнека Володимир Васильович, старший викладач

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- 1) Карпенко Катерина Іванівна, завідувачка кафедри, доктор філософських наук, професор

Професійні інтереси: Філософія, філософія науки, етика, екофемінізм

Посилання на рофайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=8573>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=OH9IYdsAAAAJ&hl=ru>

<https://orcid.org/0000-0002-6579-1785>

<https://publons.com/researcher/3953642/kateryna-karpenko>

Контактний телефон +380679513549

Корпоративна пошта викладача: ki.karpenko@knmu.edu.ua

- 2) Абашнік Володимир Олексійович, професор кафедри філософії та суспільних наук, доктор філософських наук, професор

Професійні інтереси: філософія, історія філософії, філософія права, етика

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=16377>

<https://orcid.org/0000-0002-2584-5929>

https://scholar.google.com/citations?user=_I10_LAAAAAJ&hl=uk

Контактний телефон: +380686140010

Корпоративна пошта викладача: vo.abashnik@knmu.edu.ua

- 3) Дейнека Володимир Васильович, старший викладач кафедри філософії та суспільних наук.

Професійні інтереси: філософія, історія філософії, етика, логіка, релігієзнавство.

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=124>

<https://publons.com/researcher/3947072/volodymyr-deineka/>

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Bmd0nGkAAAAJ>

<https://orcid.org/0000-0001-7228-897X>

Контактний телефон: +380967725740

- 4) Москвін Ярослав Вікторович, старший викладач кафедри філософії та суспільних наук

Професійні інтереси: антропологія, етична теорія, філософія мистецтва.

Профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=15391>

Контактний телефон: +380988524412

Корпоративна пошта викладача: yv.moskvin@knmu.edu.ua

5) Фідровська Марія Георгіївна, асистент кафедри філософії та суспільних наук

Професійні інтереси: соціологія, філософія, релігієзнавство

Посилання на профайл викладача:

<https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=17751>

Контактний телефон: +380505952945

Корпоративна пошта викладача: mh.fidrovska@knmu.edu.ua

Консультації очні:

відповідно до графіку відпрацювань на кафедрі (за попередньою домовленістю);

Консультації онлайн:

на одній з платформ: Moodle, ZOOM, Google Meet, згідно з графіком.

Локація: м. Харків, пр. Науки, 4, 3 поверх, к. 118

роб. тел. (057) 707-73-38, електронна пошта: kaf.nniih.filosofii@knmu.edu.ua

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Професійна етика та деонтологія» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Фізична терапія, ерготерапія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), фахівців першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності – 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізація – 227.1 «Фізична терапія» (денна форма навчання) чотирьох років навчання.

Опис освітнього компоненту (анотація) Вивчення дисципліни «Професійна етика та деонтологія» спрямоване на ознайомлення студентства із цілісним уявленням про специфіку етики, вироблення навичок їх реалізації на практиці, обґрунтування необхідності засвоєння етичного знання з метою використання його у майбутній професійній діяльності; сприяння формуванню високої моральної відповідальності. Курс етики спрямований на опанування найголовніших засад взаємовідносин між людьми; на вивчення етики як практичної філософії; на розуміння головних характеристик етичних теорій, які фіксують зміни в сучасному суспільстві та пояснюють їх.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фундаментальні етичні і моральні проблеми та сутність професійного обов'язку.

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння дисциплін філософського спрямування.

Постреквізити. Впливає на вивчення таких освітніх компонентів, як «Філософія», «Медична субкультура», «Міжнародне гуманітарне право»

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5764>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є залучення до фундаментальних моральних та естетичних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання та мотиви поведінки, пробудження відчуття відповідальності за самовдосконалення, формування уміння орієнтуватися у світі міжлюдських відносин на основі сучасних гуманістичних принципів.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є з'ясування сутності основних категорій етики;

опис та розкриття предмету етики, її актуальності та її проблематики;

аналіз основних етапів виникнення та розвитку зарубіжної і вітчизняної етичної думки;

продемонструвати специфіку основних шкіл, напрямків та концепцій етичної думки;

розкриття змісту основних етичних теорій;

розглянути моральні засади сучасних міжособистісних відносин.

1.3. Компетентності та результати навчання: (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування студентами компетентностей:

Інтегральні: Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

загальні:

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні):

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації,

необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Softskills):

- вміння застосовувати категоріально-понятійний апарат філософії як методологічну основу для наукових досліджень, зокрема, в медицині;
- критично мислити та самостійно приймати рішення;
- розрізняти суттєві та побічні тенденції розвитку індивідуального та суспільного життя;
- вміння брати на себе ініціативу та відповідальність;
- вміння розвивати свій кругозір;
- вміння толерантно ставитися до різних думок, традицій та культур;
- формування свідомої та активної громадянської позиції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів: 4	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	вибірковий	
Загальна кількість годин: 120	Спеціальність: <u>227 «Терапія та реабілітація»</u> , спеціалізація: <u>227.1 «Фізична терапія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
Годин навчання: аудиторних – 50 самостійної роботи студента – 70	Освітній ступінь: I бакалаврський ОПП «Фізична терапія, ерготерапія»	20 год.	–
		Практичні	
		30 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		70 год.	–
Індивідуальні завдання:			
–			
Вид контролю: залік			

2.1 Опис освітнього компоненту

2.1.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Професійна етика та деонтологія. Основні поняття і проблемне поле	2	вступна
2	Етапи становлення медичної деонтології. Клятва Гіппократа	2	тематична
3	Лікарська таємниця: моральні та правові аспекти	2	тематична
4	Цінність життя людини в етико-філософському та деонтологічному дискурсі. Проблема евтаназії	2	тематична
5	Ятрогенні захворювання, причини їх виникнення та шляхи уникнення	2	тематична
6	Лікарські помилки, моральні та правові аспекти	2	тематична
7	Біомедична етика і медичний експеримент	2	тематична
8	Здоров'я як глобальна проблема в умовах інформаційного суспільства. Наслідки технізації медицини	2	тематична
9	Етикет в медицині і його місце в деонтології	2	тематична
10	Етичні аспекти конфліктів у медичному середовищі	2	підсумкова
	Всього годин	20	-

2.1.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Професійна етика та деонтологія. Основні поняття і проблемне поле	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
2	Етапи становлення медичної деонтології. Клятва Гіппократа	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування

3	Лікарська таємниця: моральні та правові аспекти	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
4	Цінність життя людини в етико-філософському та деонтологічному дискурсі	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
5	Проблема евтаназії. Етичні і правові аспекти	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
6	Ятрогенні захворювання, причини їх виникнення та шляхи уникнення	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
7	Лікарські помилки, моральні та правові аспекти	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
8	Біомедична етика і медичний експеримент	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
9	Здоров'я як глобальна проблема в умовах інформаційного суспільства.	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
10	Технізація медицини і її вплив на медичну деонтологію	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
11	Етикет в медицині і його місце в деонтології	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
12	Етичний вимір стосунків лікар-пацієнт	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
13	Етичний вимір стосунків в колегіальному просторі	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування

14	Етичні аспекти конфліктів у медичному середовищі	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь, дискусія, опитування
15	Імідж і репутація лікаря	2	розповідь, пояснення, презентація	Підсумковий контроль
	Всього годин	30		

2.1.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Професійна етика та деонтологія. Основні поняття і проблемне поле	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
2	Етапи становлення медичної деонтології. Клятва Гіппократа	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
3	Лікарська таємниця: моральні та правові аспекти	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
4	Цінність життя людини в етико-філософському та деонтологічному дискурсі. Проблема евтаназії	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
5	Ятрогенні захворювання, причини їх виникнення та шляхи уникнення	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
6	Лікарські помилки, моральні та правові аспекти	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
7	Біомедична етика і медичний експеримент	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
8	Здоров'я як глобальна проблема в умовах інформаційного суспільства. Наслідки технізації медицини	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
9	Етикет в медицині і його місце в деонтології	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь

10	Етичні аспекти конфліктів у медичному середовищі	7	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Тестовий контроль, залік
	Всього годин	70		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти проводиться відповідно до чинної Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181.

Контроль поточної навчальної діяльності здійснюється викладачем академічної групи на кожному практичному занятті відповідно до нижчезазначених видів діяльності з використанням певних критеріїв оцінювання:

1. УСНА ВІДПОВІДЬ:

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на основні питання, а також на додаткові питання викладача. При цьому студент повинен продемонструвати глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні положення, вдало ілюструвати їх прикладами із життя або художньої літератури, продемонструвати вміння відстоювати власну точку зору при розв'язанні задач, проблемних ситуацій, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки “відмінно”, при недостатньо повній відповіді на деякі питання.

“задовільно” виставляється, якщо студент засвоїв основні положення курсу, володіє необхідним мінімумом понять, може використати їх при розв'язанні задач. При цьому можливі нечіткі відповіді на деякі основні і додаткові питання, а також репродуктивність мислення.

“незадовільно” ставиться тоді, коли не виконуються названі вище вимоги.

2. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОПОВІДІ (РЕФЕРАТУ) В АУДИТОРІЇ:

“відмінно” ставиться за вміння чітко, зрозуміло донести основні положення проблеми в межах наданого для цього часу (7-10 хвилин), за відповіді на запитання аудиторії, за вміння володіти її увагою, а також за емоційно натхнений контекст доповіді і належне технічне оформлення реферату відповідно до вимог наукових праць.

“добре” ставиться при виконанні вище визначених умов, але при недостатньо повному виконанні їх обсягів.

“задовільно” ставиться, якщо студент демонструє виключно репродуктивний підхід до викладання проблеми без елементів творчості, без належного оформлення тексту реферату.

“незадовільно” ставиться у тому випадку, коли студент не в змозі презентувати реферат, не володіє матеріалом, який у ньому викладений, а також у тому випадку, якщо реферат взагалі не підготовлений.

3. СТЕНДОВА ВІДПОВІДЬ:

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на поставлене питання, коли студент має продемонструвати не тільки глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, а і вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні положення, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” - загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки **“відмінно”** при недостатньо повній або вірній відповіді на питання.

“задовільно” виставляється, якщо відповідь є нечіткою, недостатньо аргументованою, неповною або у більшій мірі невірною.

“незадовільно” ставиться тоді, коли відповідь відсутня або є невірною.

4. АКТИВНІСТЬ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ:

Оцінюється заохочувальними балами відповідно до участі у обговоренні питань, а також з урахуванням якості наданих відповідей.

5. САМОСТІЙНА ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті з урахуванням виконання наступних вимог:

- додатково підготовлена інформація з теми заняття вдома;
- здійснено знайомство з першоджерелами;
- здійснено рецензування джерел (анотації);
- підготовка презентаційних матеріалів;
- робота з нормативними джерелами;
- портфоліо;
- підготовка есе;
- виконання творчих завдань.

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни та підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється оцінка за національною 4-бальною шкалою. Підсумковий бал з ПНД визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 1.

Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу:

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131

4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

3.2. Питання до заліку:

1. Світогляд: історичні типи, структура, функції
2. Філософія як світогляд
3. Функції філософії. Місце філософії в системі культури та науки
4. Матеріалізм та ідеалізм як напрямки розвитку філософії
5. Проблема методу у філософії. Діалектика та метафізика
6. Філософія Античності, її особливості та основні напрямки
7. Виникнення і головні етапи Середньовічної філософії
8. Реалізм та номіналізм у Середньовічній філософії
9. Хома Аквінський як систематизатор Середньовічної філософії
10. Філософія епохи Відродження та її антропологічний характер
11. Натурфілософія епохи Відродження. Парацельс та його боротьба проти схоластичної медицини
12. Емпіризм філософії Нового часу. Френсіс Бекон та Джон Локк
13. Сенсуалізм і агностицизм філософії Нового часу. Дж. Берклі, Д. Юм
14. Раціоналізм нового часу. Рене Декарт
15. Німецька класична філософія: характеристика та її складові частини
16. Критична філософія Іммануїла Канта
17. Головні риси ідеалізму Й.Г. Фіхте та Ф.В.Й. Шеллінга
18. Особливості абсолютного ідеалізму Г.В.Ф. Гегеля
19. Антропологізм Людвіга Фойєрбаха
20. Основні риси марксистської філософії
21. Філософські ідеї в культурі Київської Русі (кінець X-XII ст.).
22. Філософія епохи Просвітництва в Україні. Києво-Могилянська академія
23. Г.С. Сковорода як український філософ
24. Університетська філософія в Україні у XIX-XX ст.

25. Й.Б. Шад та філософія у Харківському університеті
26. Російська філософська думка кінця XIX – початку XX ст. (М. Бердяєв, В. Соловйов В., П. Флоренський)
27. Ірраціоналізм, сцієнтизм, анти-сцієнтизм
28. Екзистенціальні тенденції в сучасній світовій філософії
29. Позитивістські традиції: минуле та сучасність
30. Релігійно-філософські вчення сучасності. Неотомізм
31. Постмодерна філософія: її особливості та представники
32. Категорія «буття», її зміст. Основні форми буття. Специфіка буття людини.
33. Категорія матерії. Основні етапи розвитку знань про матерію. Філософське розуміння матерії, її світоглядне і методологічне значення.
34. Зміст понять «рух», «простір», «час». Форми руху матерії та їх взаємозв'язок
35. Свідомість в історії філософії: ідеалізм, дуалізм, вульгарний матеріалізм, гілозоїзм, діалектичний матеріалізм
36. Біологічні передумови та соціальні умови виникнення свідомості
37. Сутність свідомості та її структура. Свідоме і несвідоме
38. Свідомість та її форми
39. Людина як предмет філософії. Сучасні концепції людини
40. Співвідношення біологічного та соціального в життєдіяльності людини
41. Філософське розуміння практики. Ознаки практики, її співвідношення з поняттями «поведінка», «діяльність», «праця».
42. Структура практики. Діалектика об'єктивного та суб'єктивного в практичній діяльності
43. Пізнання. Чуттєве і раціональне пізнання, їх форми та взаємозв'язок
44. Пізнання та практика, їх діалектична єдність
45. Об'єктивна, абсолютна та відносна істина. Проблема відмежування істини від помилки
46. Наукове пізнання. Роль гіпотези в розвитку наукового знання
47. Поняття природи. Діалектика взаємозв'язку природи та суспільства
48. Сутність філософського розуміння суспільства. Структура суспільства. Єдність об'єктивного та суб'єктивного і історії суспільства.
49. Духовне життя суспільства. Суспільна свідомість: сутність, структура, форми
50. Людина та особистість. Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність».
51. Соціальне середовище і формування особистості. Свобода особистості. Духовний світ особистості.
52. Рівність як філософська проблема. Гендерна рівність
53. Справедливість як філософська проблема
54. Гідність людини: філософські аспекти
55. Життя та смерть як філософські проблеми
56. Філософське розуміння сенсу життя
57. Евтаназія з філософської точки зору
58. Філософське обґрунтування системи цінностей
59. Свобода як цінність
60. Філософія у діяльності медиків

3.3. Контрольні питання

1. Роль філософії в освіті медика
2. Місце філософії в культурі
3. Філософія як світогляд
4. Характеристика філософії давнього Сходу
5. Моральне вчення Конфуція
6. Філософська проблематика шкіл давнього Китаю
7. Ведична філософія давньої Індії
8. Загальна характеристика Античної філософії
9. Філософія Піфагора та його школи
10. Вчення Сократа про мораль
11. Ідеалізм Платона
12. Основні риси логіки та метафізики Аристотеля
13. Загальна характеристика філософії Середньовіччя
14. Співвідношення знання та віри у схоластиці
15. Вчення Хоми Аквінського про мораль
16. Характеристика філософії епохи Відродження
17. Філософія італійського гуманізму
18. Натурфілософські вчення Дж. Бруно, Г. Галілея та Н. Коперніка
19. Особливості філософії на початку Нового часу
20. Емпіризм Френсіса Бекона
21. Раціоналізм Рене Декарта
22. Вчення Бенедикта Спінози про субстанцію
23. Філософсько-правова доктрина Джона Локка
24. Вчення Готфріда Лейбніця про монади та теодицею
25. Характеристика філософії епохи Просвітництва
26. Суспільно-політичні погляди Вольтера
27. Теорія пізнання Давида Юма
28. Характеристика та періодизація німецької класичної філософії
29. Головні риси теорії пізнання І. Канта
30. Етичне вчення та категоричний імператив І. Канта
31. Характеристика науковчення Й.Г. Фіхте
32. Система трансцендентального ідеалізму Ф.В.Й. Шеллінга
33. Основні риси філософської системи Г.В.Ф. Гегеля
34. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха
35. Філософська думка Київської Русі
36. Філософія у Києво-Могилянській академії
37. Г.С. Сковорода як український філософ
38. Й.Б. Шад та «Харківська філософська школа Й.Б. Шада»
39. «Філософія серця» П. Юркевича
40. Російська релігійна філософія 20ст.
41. Діалектичний та історичний матеріалізм в СРСР
42. Раціональне та ірраціональне в європейській філософії 19-20 століть

43. Етична концепція А. Шопенгауера
44. Релігійно-філософське вчення С. К'єркегора
45. Проблема людини в екзистенціалізмі
46. Основні риси філософії Ф. Ніцше
47. Фрейдизм та неофрейдистська антропологія
48. К. Маркс, Ф. Енгельс та марксистське розуміння філософії
49. Огюст Конт та позитивізм
50. Філософія прагматизму
51. Структуралізм та постструктуралізм
52. Феноменологічна філософія
53. Герменевтика Г.-Г. Гадамера
54. Ю. Хабермас та комунікативна філософія
55. Постмодерна філософія
56. Філософське осмислення буття
57. Розвиток філософських знань про природу
58. Простір і час у медицині
59. Структура суспільства як проблема соціальної філософії
60. Філософське осмислення елементів суспільного життя (влада, норми, мова)
61. Природне і соціальне у людині
62. Критика расизму
63. Спілкування як форма буття соціальних відносин
64. Засоби інформації та комунікації. Інтернет та філософія
65. Філософські аспекти толерантності
66. Відкритість комунікації як цінність громадянського суспільства
67. Життя та смерть в історії філософії
68. Філософське розуміння сенсу життя
69. Евтаназія: моральні та медичні аспекти
70. Феномен віри та її різновиди
71. Воля в історії філософії
72. Свідомість та самосвідомість
73. Людина та комп'ютер
74. Концепції істини
75. Пізнаванність світу як основне питання гносеології
76. Форми та методи наукового пізнання
77. Філософське обґрунтування системи цінностей
78. Роль цінностей та ідеалів в житті людини і суспільства
79. Питання щастя в історії філософії
80. Справедливість у діяльності медика

3.4. Правила оскарження оцінки: кожний студент має право на оскарження отриманої оцінки, для чого передусім, має звернутися до свого викладача, а за необхідності – до завідувачки кафедри, професорки Карпенко К.І. (головний корпус, 3-ій поверх, к. 117; на електронну пошту ki.karpenko@kntmu.edu.ua).

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Силабус та сам процес викладання дисципліни враховує можливість повноцінного залучення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Кафедра філософії – це простір, вільний від будь-якої дискримінації, дружній до осіб з особливими освітніми потребами.

Академічні очікування від студентів/-ок. Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його. Відпрацювання відбувається онлайн та/або оффлайн згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять» та відповідно до графіку прийому відпрацювань, розміщеному на інформаційному стенді кафедри / на сторінці кафедри на платформі Moodle.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії. Основні «так» і «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача (так само в онлайні);
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику під час занять.

Порядок інформування про зміни у силабусі. Викладач зобов'язаний проінформувати студентство про зміни, внесені до силабусу. Оновлений силабус розміщується на офіційному сайті університету відповідно до встановленого порядку.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Навчання в рамках дисципліни відбувається згідно Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf). Усі факти порушення академічної доброчесності як з боку студента, так і з боку викладача можуть бути винесені на розгляд Комісії з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf).

Кафедра філософії та суспільних наук підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Використання електронних гаджетів допускається виключно в навчальних цілях і з дозволу викладача.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Деонтологія в медицині: підручник (ВНЗ IV р. а.) — 2-е вид., випр. / О.М.Ковальова, Н.А. Сафаргаліна-Корнілова, Н.М. Герасимчук/ - 2018. – 240 с.
2. Деонтологія та етика в клінічній практиці: навчальний посібник. Ч. 2 / Треумова С.І., Петров Є, Бурмак Ю.Г., Трибрат Т.А./ — Полтава: Техсервіс, 2017. — 375 с.
3. Основи біоетики та біобезпеки. Навчальний посібник для студентів закладів вищої медичної освіти /Бобирьов В. М., Дворник В. М., Девяткіна Т. О./ – 2020 – 248 с.
4. Дудікова Л. В. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів у медичних університетах: теорія і практика: монографія. Вінниця: Вид-во «ТВОРИ», 2018. 488 с.
5. Bioethics: Principles, Issues, and Cases 5th Edition is written by Lewis Vaughn and published by Oxford University Press. The Digital and eTextbook ISBNs for Bioethics: Principles, Issues, and Cases are 9780197609057, 0197609058 and the print ISBNs are 9780197609026, 0197609023

Допоміжна

1. Скрипніков А. М. Значення лікарської етики й деонтології у формуванні особистості майбутнього лікаря / А. М. Скрипніков, К. В. Гринь, В. Г. Гринь // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. – Полтава, 2021. – С. 242–244
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я. - Алерта. – 2021. – 56 с.
3. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с.
4. Етика та естетика / І. Тетарчук, Т. Дяків - Центр учбової літератури – 2021 – 316 с.
5. Dimmock Mark, Fisher Andrew Ethics for A-level. – 2017. – 248 p. // <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/475>.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE:

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5764>

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_poglyvyv_dysc.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv22.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_grup_ad.pdf